ДЕКАНУ И ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА

ИЗВЕШТАЈ

На предлог Већа Филолошког факултета у Београду, изабрани смо у Комисију за избор кандидата који су се јавили на **конкурс за ванредног професора за предмет Немачка књижевност**. На конкурс расписан 6. јуна 2012. пријавио се само један кандидат. То је **др Душан Глишовић**, садашњи доцент за предмет Немачка књижевност на Катедри за германистику Филолошког факултета у Београду.

а) Биографија

Душан Глишовић је рођен 24. августа 1953. године у Београду.

Основну школу и гимназију похађао је у Берлину (1960-62), Београду (1962-65) и Целовцу (1965-1979). Матурирао је у Београду, у Десетој београдској гимназији, 1972.

На Филолошком факултету у Београду студирао је Немачки језик и књижевност, 1972-1976. Просек на студијама 8,41, на дипломском испиту 9. На истом факултету похађао је постдипломске студије смера Наука о књижевности, 1976-78. Просечна оцена: 9, 57.

Запослио се 1979. на матичном факултету као асистент-приправник за предмет Немачка књижевност. Служио је војни рок, 1981-1982. Магистарски рад *Рецепција Грилпарцера на српскохрватском* чији је ментор био проф. Миљан Мојашевић одбранио је 1984. године.

Као стипендиста немачке Фондације Александер фон Хумболт провео је две године на Универзитету у Бону, где је на Филозофском факултету студирао као главни предмет Германистику, а као споредне предмете, Компаратистику и Политичке науке, три семестра, (1986-88) како би задовољио услов да на том универзитету докторира. Докторске испите, тзв. ригорозум полагао је из предмета Новија германистика код проф. Петера Пица (25. 1. 1994) Старија германистика код проф. Кристофа Кормоа (25. 1. 1994) Политичке науке код проф. Карла Кајзера (2. 2. 1994) и Компаратистику код проф. Долфа Елера (3. 2. 1994). Ваља напоменути да се на Германистици у Бону као јединoм немачком универзитету од докторанта захтева полагање Испита из Новије и Старије немачке књижевности у истом дану. Исте године је докторирао на Филозофском факултету у Бону, са тезом *Политика у Кафкином делу* чији је ментор био проф. Петер Пиц, 1994, објављене код једног од најугледнијих немачких издавача Франкеа, у Тибингену/Базелу, 1996. године.

У звање асистента-приправника за предмет Немачка књижевност биран је 1979, реизабран1984; у звање асистента биран је 1985, реизабран 1990; у звање доцента биран је 1996, реизабран 2001, 2006 и 2011. године.

б) Списак радова

I. <u>*Књиге*</u>:

Politik im Werk Kafkas.
Tübingen und Basel, Francke Verlag, 1996, VII, 203 S.
ISBN 3-7720-2158-1.
(P 11 – 10)

Иво Андрић. Краљевина Југославија и Трећи рајх 1939-1941.
Прилог проучавању југословенских и српских политичких и културних односа са Немачком, Аустро-Угарском и Аустријом.
Београд, Службени гласник, 2012, 855 стр.
ISBN 978-86-519-1068-8
(P 11 – 7)

II. *Студије, расправе и чланци*:

Totalitarismus contra Kafka.
U: *Filološki pregled*, god. XXVII, 2000, br. 2, str. 9-29.
(P 61 – 2)

Zukunftschancen der deutschen Sprache in Serbien.
In: *Zukunftschancen der deutschen Sprache in Mittel-, Südost- und Osteuropa*. Grazer Humboldt-Kolleg, 20. - 24. 11. 2002. Hrsg. von D. Goltschnigg und A. Schwob. Wien, 2004, S. 351 – 356.
(P 21 – 4)

Бомбардовање Београда 1941. у делима Захер-Мазоха, Чокора и Брехта.
У: *Летопис Матице српске*, год. 181, јул-август 2005, књ. 476, св. 1-2, стр. 200 – 210.
(P 62 – 1,5)

Peter Handke, *Eine Poetik.*
U: *Filološki pregled*, god. XXXII, 2005, br. 2, str. 55-69.
(P 61 – 2)

Иво Андрић. Три немачке свеске.
[Критичко издање Андрићевог рукописа из заоставштине.]
У: *Свеске Задужбине Иве Андрића,* година XXV, септембар 2006, св. 23, стр. 9-82.
(P 61 – 2)

Хандкеова „Моравска ноћ“. Тумачење.
У: *Летопис Матице српске*, год. 184, јул-август 2008, књ. 482, св. 1-2, стр. 208- 236.
(P 62 – 1,5)

Deutsch in Serbien.
In: *Deutsch als Fremd- und Zweitsprache. Ein internationales Handbuch.* Hrsg. von Hans-Jürgen Krumm, Christian Fandrych, Britta Hufeisen, Claudia Riemer. 2. Halbband. Berlin und New York, 2010, S. 1789-1793.
(P 21 – 4)

V. *Учешће на научним скуповима и јавна предавања*:

Zukunftschancen der deutschen Sprache in Mittel-, Südost- und Osteuropa. Grazer Humboldt-Kolleg, 20. – 24. November 2002.
Реферат: *Zukunftschancen der deutschen Sprache in Serbien.*

в) Листа цитираности

Jovan Skerlić o Geteu i Šileru. (Povodom stogodišnjice Skerlićevog rođenja).
U: *Književna kritika*, god. VIII, 1977, br. 2, str. 69-73.
In: Jahrbuch der Deutschen Schillergesellschaft. Bd. 23, 1979, S. 596.

René Wellek, Književnost, fikcija i literarnost.
Prevod s engleskog.
U: *Filološki pregled*, god. XVII, 1979, br. 1-4, str. 9-17.
In: *Germanistik. Internationales Referatenorgan mit bibliographischen Hinweisen.* 22. Jg, 1981, 2, 2527, S. 341.

Recepcija Remarkovog romana „Na zapadu ništa novo" u „Nolitovom" izdanju 1929. godine.
U: *Filološki pregled*, god. XX, 1982, br. 1-4, str. 95-106..
In: *Germanistik. Internationales Referatenorgan mit bibliographischen Hinweisen.* 24. Jg, 1983, 3/4, 6953, S. 888.

Grillparzer in Jugoslawien. Der Fall einer negativen Rezeption.
In: *Jugoslawien – Österreich. Literarische Nachbarschaft.* Hrsg. von Johann Holzner und Wolfgang Wiesmüller. Innsbruck, 1986, S. 113-117.
- In: *Germanistik. Internationales Referatenorgan mit bibliographischen Hinweisen.* 32. Jg, 1991/2, 3041, S. 486.
- У: Зоран Константиновић, *Компаративно виђење српске књижевности*. Нови Сад, 1993, стр. 82.
- In: Joseph Strelka, *Im Takte des Radetzkymarsches-: der Beamte und der Offizier in der österreichischen Literatur.* Band 1 von *New Yorker Beiträge zu österreichischen Literaturgeschichte.*
Frankfurt am Main, 1994, S. 81, 93.
- In: Ritchie Robertson, *Theodor Herzl and the origins of Zionism.*
Edinburgh University Press. Edinburgh, 1997, p. 174.

***Politik im Werk Kafkas.* Tübingen und Basel, Francke Verlag, 1996, VII, 203 S.**
- In: Cor de Back, *Politiek in Kafka´s Werk.*
- In: *Kafka-Katern.* Kwartaalblad van de Nederlandse *Franz Kafka* - Kring. (Utrecht). IV, Nr. 3, September 1996, p. 60-62.
- In: Maria Luise Caputo-Mayr, Julius M. Herz, *Internationale Bibliographie Der Primär- und Sekundärliteratur. Eine Einführung.* Bd. 1. *Bibliographie der Primärliteratur 1908-1997. International Bibliography of Primary and Secondary Literature. An Introduction.*
München, 2. Ausg., 2000, S. XIX, XXXVI.
- *Исто.* Bd. 2. Bibliographie der Sekundärliteratur 1955-1997. Bibliography of Secondary Literature 1955-1997.
München, 2. Ausg., 2000.
- In: Georg Kolb, *Eine Apologie der Zweideutigkeit. Franz Kafkas ´Proceß´ um das Recht auf Eigentümlichkeit.*
Ludwig-Maximilians-Universität München, Dissertation, 1998.
München, 2001, S. 299.
- In: Andrea Barth, *„Die Schuld ist immer zweifellos." Das Rechtsritual in Franz Kafkas Erzählung „In der Strafkolonie" als kulturelles Phänomen*.
Ludwig-Maximilians-Universität München, Magisterarbeit, 2000.
Hamburg, 2001, S. 11, 26, 38, 55, 74, 77.
- In: Simela Deliandou, *Frauen, Bilder und Projektionen von Weiblichkeit und das männliche Ich des Protagonisten in Franz Kafkas Romanfragmenten: unter besonderer Berücksichtigung der Schuldfrage im Process.*
Frankfurt am Main, 2002, S. 21, 22, 222.
- In: Julian Preece, Ed., *The Cambridge Companion to Kafka.*
Cambridge University Press, 2002. Reprinted 2003, p. 148.
- In: Johannes Maase, *Funktionieren und Nicht-Funktionieren des Apparats in Franz Kafkas „In der Strafkolonie" – Analyse der Bedeutung und Auswirkung des Einsatzes eines technischen Folterinstruments.*
Leipzig, 2004, S. 10, 23.

- In: Viola Victoria Rafaëla van Bogaert, *De rechter beoordeeld: over aansprakelijkeheit en verantwoordelijkheid in civiel- en staatsrechtelijk perspectief*.
Groningen, 2005, p. 336, 536.
- In: Eduardo Manoel de Brito, *Quando a ficção se confunde com a realidade. As obras In der Strafkolonie / No Colônia Penal e Der Process / O Processo de Kafka como filtros perspectives da ditadura civil-militar brasileira.*
Universidado de São Paulo. São Paulo, 2005, p. 117-118.
- In: Hansjörg Bay und Christof Hamann, *Odradeks Lachen.* Freiburg im Breisgau. 2006, S. 130, 143
- In: Markus Rackow, *Bürokratische Herrschaft bei Franz Kafka – Prophezeihung des Totalitarismus* ?".
Leipzig, 2007, S. 4, 5, 15, 16, 18, 19, 21-23, 25.
- In: Takahashi Kawashima, *Der zögernde Moses in Ägypten: Franz Kafkas Parabel Schakale und Araber und die Frage des Zionismus.*
- In: *Beiträge zur österreichischen Literatur*. (Tokyo). 2008, Nr. 24, S. 19-28. In japanischer Sprache.
Englische Zusammenfassung: http://ci.nii.ac.jp/naid/110006858284/en, p. 2.
- In: Gernot Wimmer, *Franz Kafkas Erzählungen. Rationalismus und Determinismus. Zur Parodie des christlich-religiösen Mythos.*
Frankfurt am Main, 2008, S. 347.
- In: Gernot Wimmer, *Franz Kafkas Aphorismen und Nacherzählungen in Auswahl. Rationalismus und Determinismus. Zur Parodie des christlich-religiösen Mythos.*
Frankfurt am Main, 2009, S. 244.

г) Реферат

Глишовић је за предмет своје дисертације ***Политика у Кафкином делу*** узео да изучи и обради присутност политике у песничкој свести и књижевнод делу Франца Кафке. Предмет је то веома значајан, и за историју књижевности од превасходног интереса: методолошки, а и по свом домашају, он није само књижевно-историјски, већ исто толико и духовно-историјски значајан. Радећи на њему, Д. Глишовић није, на срећу, имао да се креће у области сасвим новој и у подручју сасвим неистраженом; ова дисертација међутим, први је покушај да се овај замашни и сложени предмет истражи и сагледа у свим појединостима и представи у његовој укупности.

Подељена на два дела која, на 348 страна, раздвајају ванкњижевни и књижевни корпус, ова дисертација се састоји од шест поглавља: I *Кафкини политички погледи*, *Између утопије и национализма*, *Историјска свест и политички интерес*; II *Различито значење политичких мотива*, *Друштвена критика* и *Стратегија трновог жбуна.*

Прелазећи на анализу књижевних дела, Глишовић систематизује и упоређује различита значења политичких мотива. Франц Кафка, за разлику од многих писаца, никада није желео да се бави политиком. Међутим, он је својим превратничким делом и одиграо несумњиву политичку улогу. Саздано на парадоксу, који се бави егзистенцијом човека и његовим смислом под капом небеском, када је популарисано после 1945. године, постало је, на парадоксалан начин, прворазредно политичко питање. Генијалном визионарском маштом Кафка је насликао односе и механизме принуде у имагинарном тоталитарном систему страховладе. Овај систем се не може изједначити ни са једним постојећим или историјски познатим системом репресије, али зато сваки у њему на известан начин партиципира.

После пажљиве анализе парадигме репресивних система, после свих разуђених и на пажљиво размотреним детаљима заснованих излагања, од којих нека садрже нове налазе, а нека опет представљају њихове корекције или чак оспоравања, аутор је могао у закључку да да уопштени осврт на своје главне резултате. А они су у следећем: Кафка је био отуђеник у свом времену. Упоређујући, у једној песми, своју егзистенцију са „чуваревом кућицом на рубу улице", која уједно представља државни

посед у виду „ковчега који сам одувек желео да разбијем“, Кафка је радио на обликовању једног модела стварности у којем ће његова наслућивања крајње нехуманости и отуђивања која су запоседала и прогонила његову свест добити своју животну потврду. Ако је, међутим, парадоксалној симболици његове нарације тек сурово политичко искуство нашег времена широм отворило врата разумевања, онда овде ствари не треба схватити само биографски или вулгарно-прагматички него универзално-естетички: занимање за Кафку делило би пролазну судбину искуства која га је изазвало да његова књижевна визија није фиксирала неке од константи људског духа.

Факултетска комисија за нострификацију докторске дисертације Душана Глишовића, оцењене са високом оценом на Универзитету у Бону (magna cum laude), већ је била у прилици да уствpди како је овај рад у знатној мери унапредио наша знања о Кафкином делу, његовим политичким димензијама и прототиповима репресије што сурово кажњавају субјекат који се одриче бунта или људског достојанства, али је у истој мери потврдила и ауторов успешан методолошки поступак, ретку акрибичност и смисао за уопштавање.

Иво Андрић. Три немачке свеске, објављен у настручнијем часопису за проучавање Андрићевог дела, у *Свескама Задужбине Иве Андрића* износи преко 70 страна. Колега Глишовић је критички приредио за штампу и прокоментарисао три Андрићиве бележнице из заоставштине које се у Личном фонду Иве Андрића у Архиву САНУ, где су похрањене, воде као: *Сива укоричена свеска*, *Плава свеска* и *Свеска наранџастих корица.*

Прве две свеске садрже у целости записе из Гетеа или о Гетеу. Андрић се, открива Глишовић, носио мишљу да напише роман о Гетеу и у ту сврху сакупљао мисли, пресудне моменте биографије и запажања других као грађу за роман. Политичке околности и рат су омели тај пишчев наум.

Кандидат је после егзатног читања и рашчитавања тешко читљивих места рукописа, како српског тако и немачког, кориговао погрешно писана места, допунио одређене исписе текстом из оригинала, упоредо навео оригинал и превод, за теже разумљива места дао коментар и навео аутора, дело и место одакле су поједини исписи код Андрића узети, уколико такав извор није био наведен.

Трећа свеска, *Лихтенберг и други цитати,* садржи Андрићеве исписе из једног од најбољих афористичара немачке књижевности, чије су бритке мисли изузетно циничне и представљају праву мајсторију у сабијању значења на најмање могући језички простор.

Објављивањем три Андрићеве бележнице о Гетеу и Лихтенбергу, кандидат показује да на акрибичан начин приступа приређивању рукописа за објављивање, влада прецизно филологијом текста, суверено познаје Гетеа и литературу о њему.

Интерпретирајући песму ***Једна поетика***, дајући гласовну слику песме и објашњавајући до у најфиније значењске нијансе функције појединих речи, Глишовић Хандкеову минималистички засновану песму о сопственој поетици доводи у везу са значајним поглављима естетике Платона, Канта, Хегела и Шопенхауера, као и са поетолошким начелома Е. А. Поа, Х. Фридриха и Китса. Кандидат пружа читаоцу темељну и стручну анализу Хандкеовог поимања естетике, перцепције и гносеологије којима се песник поиграва.

Кандидатов афинитет према књижевноисторијским темама исказан је студијом о текстовима аустријских писаца А. Захер-Мазоха, Ф. Т. Чокора и Б. Брехта поводом немачког бомбардовања Београда, 1941, године. Док је Захер-Мазохова песма из збирке *Време демона* антиципирала немачке ваздушне напада на Београд, априла 1941, дотле је Чокор у свом мемоарско-приповедном делу *Као цивил у рату на Балкану* приказао доживљај бомбардовања Београда, у коме се тада био затекао. Брехт је непосредно после бомбардовања Београда написао песму *Извештај Срба*, у којој оптужује Хитлера да у свом империјалистичком походу руши све препреке на путу.

На међународном научном скупу *Будућност немачког језика у средњој, југоисточној и источној Европи*, колега Глишовић је реферисао о положају немачког језика у Србији (***Zukunftschancen der deutschen Sprache in Serbien***) и о могућностима за већу заступљеност немачког језика које проистичу из привредних интереса Србије. Он предлаже рационалнији облик школовања будућих филолога који би били наставници за два светска језика, па би се тиме проблем недовољног броја часова за једног наставника у основним и средњим школама био у великој мери превазиђен. Већа заступљеност немачког била би омогућена курсевима страних језика и за почетнике на високошколским институцијама. Тај реферат је донекле прерађен ушао под насловом ***Deutsch in Serbien*** и у велики приручник о немачком језику у свету, *Немачки као страни и други језик*, Беч, 2010.

Хандкеова „Моравска ноћ“. Тумачење. Позамашни роман од 571 страна се појавио у продаји 2. јануара 2008. и одмах постао најчитанија књига немачког говорног подручја и књига о којој се у јавности највише говорило. Глишовић је приредио приказ овог Ханткеовог дела за *Политику* (19. јануар 2008) и дао превод делова романа који се тичу трагичне судбине протераних Срба са Косова. Из кандидатовог тумачења Ханткеовог романа сазнаје се којим језичким и стилским средствима писцу полази за руком да буде сам свој тумач и да наведе читаоца да учествује у животној и стваралачкој ретроспективи током једне ноћи на једном сплаву на реци Морави. Једном од највећих писаца књижевности на немачком језику који је у неколико наврата својим делима свратио пажњу светске политичке јавности на другу страну Србије, која је деведесетих година у западним медијима била приказивана најцрњим тоновима, и тиме задужио српски народ и његову културу, Глишовић се на најбољи начин одужио једним изузетно обимним и обухватним тумачењем.

Политичка димензија књижевности долази до изражаја и у последњем раду о Кафки, написаном на немачком језику: ***Totalitarismus contra Kafka***. Студија прати покушаје рехабилитације Кафке у периоду Варшавског пакта, у Чехословачкој, 1963, на чувеној конференцији у Либлицама, чија је атмосфера у многоме подсећала на атмосферу овековечену у Кафкином делу. Иако је Кафка у своме делу, закључује Глишовић, посебно у роману *Америка* иступио као критичар Запада, тоталитарни режими су у томе видели критику њихове тоталитарне власти. Студија обилује примерима сукова строго контролисаног издаваштва и напора да се Кафкино дело ипак објави.

Књига ***Иво Андрић. Краљевина Југославија и Трећи рајх 1939-1941. Прилог проучавању југословенских и српских политичких и културних односа са Немачком, Аустро-Угарском и Аустријом***, која у потпуности заслужује назив монографија, о чему сведочи обим од преко 850 страница. Досадашња истраживања те теме су се ограничавала на одређене мање или веће временске и тематске сегменте, док се аутор латио посла да свеобухватно прикаже до у најситније детаље боравак и делатност југословенског посланика у Берлину. У ту сврху он је проучавао обимну литературу од преко 500 наслова, али више од тога, он је велики део резултата свога истраживања црпео из архивске грађе у Београду, Бечу, Грацу и Берлину.

Потпуно нови подаци морали су да уроде плодом и у тумачењу Андрићевих књижевних дела које је Глишовић понуди. Ради се пре свега о новом углу гледања на чувену Андрићеву приповетку *Мост на Жепи*, на читав циклус приповедака о фра Петру, као и о пишчевим дневничким белешкама које је Глишовић открио и рашчитао, што се у филологији увек високо вредновало.

Аутор није заобишао ни поглавље о Андрићевим преводима на немачки, од првих па до оних који су изашли непосредно пред избијање рата у Југославији. Он прати генезу кључних појмова Андрићевог књижевног стваралаштва које аутор уноси у књижевност из своје праксе као дипломата. Током свога боравка у Берлину, Андрић не долази само у контакт са водећим немачким политичарима, почев од државног

секретара па све до немачког канцелара, већ и са научницима, уметницима и писцима Берлина, о чему Глишовић такође акрибично пише.

Монографија је раздељена на тематске целине (Млада Босна, Сарајевски атентат, Краљ Александар I и Немачка, Стојадиновић и Немачка), а највећим делом је хронологија Андрићевог боравка у Берлину, те се стога чита као до у танчине вођени дневник некога ко је у прилици да упоредо посматра збивања у Југословенском посланству у Берлину, у немачком и београдском Министарству иностраних послова, у Рајхсканцеларији и у Белом двору. Обиље нових података о Андрићевој посланичкој делатности до којих је Глишовић дошао током вишегодишњег рада, нарочито у архивима, чини изузетну вредност овога рада. Истицати овде таква појединачна места је излишно, јер их је на стотине.

Аутору је пошло за руком да у улози књижевног историчара обједини посао тумача књижевног дела и историчара политичког и дипломатског раздобља Андрићевог боравка у Берлину, и напише монографију високог научног домета.

Да је објављена у два или три тома, колега Глишовић би формално-правно удовољио захтеву за избор у звање редовног професора, али је њему реноме струке изнад оног што понекад личи на ситничаву трку за више звање.

Укупна оцена научноистраживачког рада колеге Душана Глишовића износи у коефицијентима за вредновање:

Р 10 + Р 20 + Р 50 + Р 61 + Р 62 = 17 + 8 + 0 + 6+ 3 = 34 бода

У протеклих пет година (2007-2012) број бодова износи: Р 11 (7) + Р 21 (8) + Р 62 (1,5) = 12, 5 бода, што је више од потребне 2/3 од 16, 67 бода, потребна за избор у звање ванредног професора.

Колега Глишовић је уз пријаву на конкурс приложио и списак цитираности, који сведочи о његовој међународној репутацији у струци.

Комисија је мишљења да доц. др Душан Глишовић **заслужује** да буде изабран у звање ванредног професора за Немачку књижевност.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

(др Слободан Грубачић, емер. ред. проф.)

(др Смиља Срдић, ред. проф.)

(др. Јулијана Бели Генц, ред. проф.)